



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **Městys Kralice na Hané**, se sídlem Masarykovo náměstí 41, Kralice na Hané, zastoupen Mgr. Lukášem Hniličkou, advokátem se sídlem Jakubská 1, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha, v řízení o kasační stížnosti osoby domáhající se postavení osoby zúčastněné na řízení: **SPRESO s.r.o. v likvidaci**, se sídlem Kurzova 2222/16, Praha 5, zastoupena JUDr. Martinem Krylem, advokátem se sídlem U Zámeckého parku 815/19, Praha 4, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 21. 6. 2021, č. j. 65 A 28/2020 - 59,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Usnesením ze dne 21. 6. 2021, č. j. 65 A 28/2020 - 59, Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci (dále též „krajský soud“) podle § 34 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“ či „soudní řád správní“) rozhodl, že společnost SPRESO s.r.o., IČO 25521250 (od 15. 7. 2021 v likvidaci - dále též „společnost SPRESO“), není osobou zúčastněnou na řízení vedeném před krajským soudem pod sp. zn. 65 A 28/2020. V odůvodnění usnesení k tomu zejména uvedl, že ve věci sp. zn. 65 A 28/2020 je vedeno řízení o žalobě, kterou se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 2. 2020, č. j. MZP/2020/570/303, jímž bylo zrušeno rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 19. 11. 2019, č. j. KUOK

114237/2019, a řízení bylo zastaveno. Posledně uvedeným rozhodnutím byl zrušen souhlas k provozování zařízení k využívání odpadů ze dne 18. 7. 2005, č. j. KUOK/19789/05/OŽPZ/399, vydaný společností SPRESO. Krajský soud proto dovodil, že označeným správním rozhodnutím může být společnost SPRESO dotčena na svých právech. Proto ji vyzval k tomu, aby se vyjádřila, zda hodlá v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, a současně ji poučil o právech a povinnostech osoby zúčastněné na řízení. Součástí tohoto poučení byla také informace o tom, že oznámení o tom, že společnost SPRESO bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, lze učinit pouze ve lhůtě 2 týdnů od doručení přípisu. Tento přípis byl společnosti SPRESO doručen do její datové schránky dne 19. 6. 2020. Poslední den dvoutýdenní lhůty tedy připadl na pátek 3. 7. 2020. Společnost SPRESO však oznámení o uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení učinila až dne 7. 7. 2020, kdy bylo její podání dodáno do datové schránky soudu. Jak však vyplývá z § 34 odst. 2 věta druhá s. ř. s., oznámení o uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení lze učinit pouze ve lhůtě k tomu určené. S ohledem na uvedené proto rozhodl soud podle § 34 odst. 4 s. ř. s. tak, že společnost SPRESO není osobou zúčastněnou na řízení.

II.

[2] Společnost SPRESO (dále též „stěžovatelka“) napadá uvedené usnesení včasnou kasační stížností, ve které dovozuje jeho nezákonnost. Nesouhlasí s krajským soudem, že ji nelze považovat za osobu zúčastněnou na řízení. Je názoru, že jí mělo být přiznáno postavení osoby zúčastněné na řízení i přesto, že se ve lhůtě stanovené krajským soudem nepřihlásila. K tomu poukazuje na § 34 s. ř. s., jenž vychází z tzv. přímého dotčení práv, které je třeba podle jejího názoru vykládat s přihlédnutím ke znění § 2 s. ř. s., § 2 odst. 3 občanského zákoníku (zákona č. 89/2012 Sb.) a čl. 26, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 90 a násl. Ústavy ČR. Má za to, že za situace, kdy byla u stěžovatelky naplněna tzv. materiální podmínka ve smyslu § 34 s. ř. s. (dotčení na právech), což připouští i sám žalobce a krajský soud, je aplikace formální podmínky (nutnost přihlášení se ve lhůtě stanovené soudem) v rozporu s označenými ustanoveními právních předpisů. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje zrušení napadeného usnesení krajského soudu a vrácení mu věci k dalšímu řízení. Alternativně navrhuje, aby kasační soud „*ve věci sám rozhodl ve smyslu připuštění jako zúčastněné osoby ve shora označeném řízení*“.

III.

[3] Žalobce podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém vyslovil souhlas s napadeným usnesením krajského soudu. I podle jeho názoru stěžovatelka nesplnila všechny podmínky uvedené v § 34 s. ř. s. Zákon výslovně uvádí, že oznámení o uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení lze učinit pouze ve lhůtě stanovené soudem (§ 34 odst. 2 s. ř. s.). Vyjádřil taktéž pochybnosti o legitimaci stěžovatelky k podání kasační stížnosti, resp. stran přípustnosti její kasační stížnosti.

pokračování

IV.

[4] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[5] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že kasační stížnost byla podána osobou oprávněnou ve smyslu ustanovení § 102 s. ř. s. Důvody kasační stížnosti, jak je stěžovatelka obsahově vymezila, se opírají o důvody podřaditelné pod § 103 odst. 1 s. ř. s. Kasační stížnost není nepřipustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s. Nejvyšší správní soud k tomu podotýká, že se již v minulosti vypořádal s otázkou, zda je kasační stížnost proti rozhodnutí o tom, že určitá osoba není osobou zúčastněnou na řízení, s ohledem na § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. přípustná, či nikoliv. Dospěl k názoru, že přípustná je, neboť v daném případě nejde o kasační stížnost proti usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení, nýbrž naopak takové usnesení má zásadní dopad na práva osoby, o níž se prohlašuje, že osobou zúčastněnou na řízení není (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2005, č. j. 7 As 43/2005 - 53, publikován pod č. 710/2005 Sb. NSS a rozsudek téhož soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 6 As 94/2013 - 26).

[6] Stěžovatelka kasační stížností brojí proti usnesení krajského soudu, kterým bylo rozhodnuto o tom, že stěžovatelka není osobou zúčastněnou na řízení ve smyslu § 34 s. ř. s. Podle stěžovatelky je výklad krajského soudu v rozporu § 2 s. ř. s., § 2 odst. 3 občanského zákoníku a s čl. 26, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 90 a násl. Ústavy ČR.

[7] Nejvyšší správní soud jí nepřisvědčil. Podle názoru Nejvyššího správního soudu má usnesení krajského soudu plnou oporu v právní úpravě.

[8] Podle § 34 s. ř. s.: *(1) Osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat. (2) Navrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je pouč o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3. (3) Osoba zúčastněná na řízení má právo předkládat písemná vyjádření, nahlížet do spisu, být vyrozuměna o nařízeném jednání a žádat, aby jí bylo při jednání uděleno slovo. Doručuje se jí žaloba, usnesení o přiznání odkladného účinku, usnesení o předběžném opatření a rozhodnutí, jímž se řízení u soudu končí. Osoba zúčastněná na řízení nemůže disponovat jeho předmětem. (4) Soud usnesením vysloví, že ten, kdo se domáhá postavení osoby zúčastněné na řízení, a podmínky pro to nesplňuje, není osobou zúčastněnou na řízení. (důraz přidán)*

[9] Z § 34 odst. 1 s. ř. s. tedy vyplývá, že osobou zúčastněnou na řízení je osoba (odlišná od účastníka řízení) splňující dvě podmínky. Předně se musí jednat o osobu, která byla přímo dotčena ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, popř. se musí jednat o osobu, která může být přímo dotčena zrušením rozhodnutí nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu (tzv. podmínka materiální). Současně však musí tato osoba splnit i tzv. podmínku formální, a sice soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. K uvedeným podmínkám srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, č. j. 7 As 33/2003 - 80 (publikován pod č. 489/2005 Sb. NSS), ze dne 16. 7. 2009, č. j. 8 Afs 15/2009 - 129, ze dne 5. 8. 2010, č. j. 7 Afs 5/2010 - 284, ze dne 26. 8. 2010, č. j. 1 As 17/2010 - 294, ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 As 400/2018 - 100. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se přitom subjekt stává osobou zúčastněnou na řízení se všemi procesními právy z tohoto postavení vyplývajících (vedle výše uvedené judikatury srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009 - 190, ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017 - 72).

[10] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009 - 190, konstatoval, že „z ust. § 34 odst. 2 věta druhá za středníkem s. ř. s. vyplývá, že u subjektů, které jsou podle tohoto ustanovení předsedou senátu vyrozuměny o probíhajícím řízení a vyzvány k oznámení, zda budou práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat, je možnost splnění formální podmínky limitována lhůtou určenou předsedou senátu. Stanoví-li citované ustanovení, že takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě, nelze podle Nejvyššího správního soudu dospět k jinému závěru, než že zmeškání této lhůty má za následek nesplnění formální podmínky pro to, aby se mohl určitý subjekt stát osobou zúčastněnou na řízení. Jsou-li totiž právní následky spojené s právním úkonem vázány na určitou lhůtu, ať již stanovenou zákonem nebo určenou soudem, lze jej úspěšně provést jen v této lhůtě.“

[11] Obdobně viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2010, č. j. 1 As 17/2010 - 294, podle něhož: „K získání postavení osoby zúčastněné na řízení je třeba v souladu s § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. splnit kritérium formální (tj. výslovné oznámení, že osoba bude vykonávat v řízení práva osoby zúčastněné) a současně s tím splnit alespoň jedno ze dvou materiálních kritérií (prvním z nich je přímé dotčení práv a povinností těchto osob správním rozhodnutím, resp. nečinností správního orgánu; druhým pak možné dotčení těchto práv či povinností zrušením správního rozhodnutí soudem či vydáním soudního rozhodnutí podle návrhu). K podrobnějšímu teoretickému rozboru institutu osoby zúčastněné na řízení a těchto kritérií lze dokázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2008, č. j. 1 Afs 76/2008 - 246, www.nssoud.cz. Pokud jde o formální kritérium, může jednak sama osoba ze své vůle soudu oznámit, že práva osoby zúčastněné na řízení hodlá vykonávat, jednak § 34 odst. 2 s. ř. s. zakotvuje aktivní roli soudu v této věci, neboť předseda senátu má povinnost vyrozumět v úvahu připadající osoby o probíhajícím řízení a vyzvat je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučů o jejich právech. Nejvyšší správní soud podtrhuje, že v předmětném vyrozumění je vždy určena lhůta, do které osoby zúčastněné na řízení musí soudu sdělit, zda v řízení hodlají vystupovat jako osoby zúčastněné na řízení. Pokud osoba, jež je vyrozuměna, v určené lhůtě nereaguje, resp. sdělí soudu svou vůli uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení až po uplynutí stanovené

pokračování

lhůty, práva osoby zúčastněné na řízení ji nenáleží a soud s ní nadále jako s osobou zúčastněnou na řízení nejedná.“ (důraz přidán)

[12] Z výše uvedeného tedy vyplývá, že předpokladem přiznání statutu osoby zúčastněné na řízení je i splnění podmínky formální, tedy výslovné sdělení, že osoba bude práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat, a to nejpozději v poslední den lhůty stanovené soudem. Tato lhůta je přitom propadná. Nevyužije-li subjekt své právo včas, osobou zúčastněnou na řízení se (ani při splnění materiální podmínky) stát nemůže. Pokud ve stanovené lhůtě nesdělí, že se domáhá postavení osoby zúčastněné na řízení, musí soud usnesením vyslovit, že takový subjekt osobou zúčastněnou na řízení není (§ 34 odst. 4 s. ř. s. a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 As 400/2018 - 100).

[13] Z předloženého spisu vyplývá, že v případě stěžovatelky nebyla naplněna formální podmínka. Stěžovatelka totiž ve stanovené lhůtě na výzvu krajského soudu, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, nesdělila, že tak hodlá učinit. Za této situace neměl krajský soud jinou možnost, než rozhodnout, že stěžovatelka není osobou zúčastněnou na řízení. Skutečnost, že stěžovatelka sdělení o svém úmyslu stát se osobou zúčastněnou na řízení soudu zaslala po uplynutí dané lhůty, na uvedeném závěru nic nemění. Jak již bylo uvedeno, předmětné oznámení lze účinně uplatnit pouze před uplynutím stanovené lhůty.

[14] K jinému výkladu nelze dospět ani na základě stěžovatelkou akcentovaných ustanovení právních předpisů. Podmínky pro přiznání statutu osoby zúčastněné na řízení vyplývají přímo z § 34 s. ř. s., tedy ze zákona, podle něhož postupují správní soudy. V § 34 s. ř. s. jsou přitom komplexně upraveny podmínky pro přiznání statutu osoby zúčastněné na řízení. Občanský zákoník nestanoví podmínky, za kterých lze vystupovat v řízení před správními soudy, resp. nemodifikuje ty, které jsou obsaženy v soudním řádu správním. Ani § 2 odst. 3 občanského zákoníku nestanoví, že by nebylo třeba před správními soudy splnit podmínky uvedené v § 34 s. ř. s. Pokud pak stěžovatelka poukazovala na § 2 s. ř. s., ten sice chrání tzv. veřejná subjektivní práva osob vystupujících před správními soudy, avšak za podmínek stanovených v tomto zákoně, tedy vč. podmínek uvedených v § 34 s. ř. s. Ústavní konformitu uvedených podmínek přitom nezpochybnil ani Ústavní soud. Ústavní soud se opakovaně zabýval souladem § 34 s. ř. s. s ústavním pořádkem; žádný rozpor (např. s čl. 26, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 90 a násl. Ústavy ČR) však neshledal (viz např. rozhodnutí ve věcech sp. zn. III. ÚS 871/21, sp. zn. I. ÚS 3180/10). Takový rozpor neshledává ani zdejší soud. Pokud zákonodárce explicitně vyžaduje splnění dvou podmínek, nelze nesplnění jedné z nich přehlížet. Opačný výklad by vedl k popření výslovné dikce zákona. Nejvyšší správní soud dodává, že krajským soudem stanovenou lhůtu nelze považovat ani za lhůtu nepřiměřeně krátkou k povaze úkonu. Stěžovatelce byla stanovena lhůta v délce dvou týdnů, kterou soud považuje za přiměřenou danému úkonu. Stěžovatelka však v uvedené lhůtě soudu nesdělila, že bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017 - 72: „Změšká-li subjekt domáhající se procesního postavení osoby zúčastněné na řízení lhůtu stanovenou soudem podle § 34 odst. 2 věty druhé s. ř. s., nesplní formální podmínku a není osobou zúčastněnou na řízení, což soud vysloví usnesením (§ 34 odst. 4 s. ř. s.).“

[15] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud nepochybil, pokud stěžovatelce postavení osoby zúčastněné na řízení nepřiznal.

[16] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Ve věci rozhodl dle § 109 odst. 2 s. ř. s. bez jednání.

[17] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil ani soudu nesdělil, že by mu v souvislosti s kasačním řízením vznikly jakékoliv náklady. Žalobce pak sice podal vyjádření ke kasační stížnosti, avšak nesdělil, že by mu s tím vznikly náklady, resp. v jaké výši. Vznik nákladů ostatně ani nedoložil. Nelze přehlédnout ani povahu dané věci (kasační stížnost osoby domáhající se přiznání postavení osoby zúčastněné na řízení), jakož ani to, že soud neukládal žalobci povinnost podat vyjádření ke kasační stížnosti, a konečně ani samotný obsah vyjádření žalobce ke kasační stížnosti. Z uvedených důvodů soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. listopadu 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu